

Genealogies

op afstand zet tot een meer directe ervaring van de omgeving. Deze zelfopgelegde beperking is gerelateerd aan wat Heidegger een 'verlies van nabijheid' heeft genoemd. In een poging dit verlies tegen te gaan, verzet het tactiele zich tegen het scenografische en de versluiering van de realiteit. Het vermogen om de wens tot aanraking te prikkelen brengt de architect terug naar de poëtica van de bouw en het oprichten van werken waar de tektonische waarde van elke component afhangt van de zwaarte van het object. Het tactiele en het tektonische hebben samen het vermogen om de naakte verschijning van het technische te overtreffen, zoals de plaats-vorm het vermogen heeft om de niet aflatende opmars van de wereldwijde modernisering te weerstaan.

Vertaling uit het Engels: Hans Teerds

* Voor de vertaling van deze tekst zijn licht aangepaste fragmenten gebruikt die eerder werden gepubliceerd in Hilde Heynen, André Loeckx, Lieven De Cauter en Karina Van Herck, *Dat is architectuur. Sleutelteksten uit de twintigste eeuw* (Rotterdam: 010 Publishers, 2001 (vertaling: Bookmakers, Nijmegen, onder leiding van Rob Kuitenbrouwer). We danken de samenstellers van *Dat is architectuur* voor het beschikbaar stellen van deze teksten.

1 Paul Ricoeur, 'Universal Civilization and National Cultures' (1961), in: Paul Ricoeur, *History and Truth*, vertaling Chas. A. Kelbley (Evanston, IL: Northwestern University Press, 1965), 276-277.

2 Dat dit twee zijden van dezelfde munt zijn, wordt misschien wel het meest dramatisch duidelijk in de Portland City Annex, gebouwd in Portland, Oregon in 1982, naar ontwerp van Michael Graves. Het constructieve systeem van dit gebouw heeft geen enkele relatie met de 'representatieve' scenografie die zowel aan de binnenzijde als buitenzijde van het gebouw is toegepast.

3 Ricoeur, 'Universal Civilization and National Cultures', op. cit. (noot 1), 277.

4 Fernand Braudel informeert ons dat de term 'cultuur' nauwelijks bestond vóór het begin van de negentiende eeuw, toen het, wat de Angelsaksische letters betreft, gebruikt werd als tegengesteld aan 'beschaving' in de geschriften van Samuel Taylor Coleridge – vooral in Coleridge's *On the Constitution of Church and State* (1830). Het zelfstandig naamwoord 'beschaving' heeft een wat langere geschiedenis. Het werd voor het eerst gebruikt in 1766, hoewel het werkwoord en het deelwoord dateren uit de zestiende en zeventiende eeuw. Het gebruik dat Ricoeur maakt van de tegenstelling tussen deze twee termen, is gerelateerd aan het werk van Duitse denkers en schrijvers uit de twintigste eeuw, zoals Oswald Spengler, Ferdinand Tönnies, Alfred Weber en Thomas Mann.

5 Hannah Arendt, *Vita Activa: Mens, Bestaan en Bestemming* (Amsterdam: Uitgeverij Boom, 1999 [1958]), 151.

6 Clement Greenberg, 'Avant-Garde and Kitsch', in: Gillo Dorfles (red.), *Kitsch* (New York: Universe Books, 1969), 126.

7 Clement Greenberg, 'Modernist Painting', in: Gregory Battcock (red.), *The New Art* (New York: Dutton, 1966), 101-102.

8 Zie: Charles Jencks, *The Language of Post-Modern Architecture* (New York: Rizzoli, 1977).

9 Andreas Huyssens, 'The Search for Tradition: Avant-Garde and Post-modernism in the 1970s', *New German Critique*, nr. 22 (winter 1981), 34.

10 Jerry Mander, *Four Arguments for the Elimination of Television* (New York: Morrow Quill, 1978), 134.

11 Herbert Marcuse, *One-Dimensional Man* (Boston: Beacon Press, 1964), 156.

12 Alex Tzonis en Liliane Lefaivre, 'The Grid and the Pathway: An Introduction to the Work of Dimitris and Susana Antonakakis', *Architecture in Greece*, nr. 15 (1981), 178.

13 Ricoeur, 'Universal Civilization and National Cultures', op. cit. (noot 1), 283.

14 Aldo Van Eyck, *Forum* (augustus 1962).

15 Hamilton Harwell Harris, 'Liberative and Restrictive Regionalism'. Lezing voor het Northwest Chapter van de AIA in Eugene, Oregon (1954).

16 Jørn Utzon, 'Platforms and Plateaus: Ideas of a Danish Architect', *Zodiac*, nr. 10 (1963), 112-14.

17 Jean Gottmann, *Megalopolis* (Cambridge, MA: MIT Press, 1961).

18 Martin Heidegger, 'Building, Dwelling, Thinking', in: *Poetry, Language, Thought* (New York: Harper Colophon, 1971), 154. Dit essay verscheen eerst in het Duits in 1954.

19 Arendt, *Vita Activa*, op. cit. (noot 5), 199-200.

20 Melvin Webber, *Explorations in Urban Structure* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1964).

21 Robert Venturi, *Complexity and Contradiction in Architecture* (New York: Museum of Modern Art, 1966), 133.

22 Stanford Anderson, 'Modern Architecture and Industry: Peter Behrens, the AEG, and Industrial Design', *Oppositions*, nr. 21 (zomer 1980), 83.

Souvenir de Venise, Advisory Committee meeting, Venice, 24 November 1979/ Souvenir van vergadering adviescommissie, Venetië, 24 november 1979

Kenneth Frampton's Critical Regionalism: An Incomplete Timeline

This genealogie has been conceived by / Deze genealogie werd samengesteld door Marine Urbain & Hans Teerds

(Academic) Positions (Selected)

Selected Bibliography

Context

1956: Dipl. Arch., Dipl. Trop., Architectural Association (London)
1957: A.R.I.B.A., Architectural Association (London)

1960

1962-1965: Technical editor *Architectural Design*

1964: Invited by the CASE group to the United States

1965: Moves to the United States

1954: Harris Hamilton Harwell, 'Liberative and Restrictive Regionalism', Address to the Northwest Chapter of the American Institute of Architects, Eugene, Oregon

1964: Bernard Rudofsky, *Architecture Without Architects: A Short Introduction to Non-Pedigreed Architecture* (New York: Museum of Modern Art)

1966: Robert Venturi, *Complexity and Contradiction in Architecture* (New York: Museum of Modern Art)

1970

1972: Lecturer: Comparative Critical Analysis of Built Form, Columbia University, New York

1974 - present: Ware Professor of Architecture, GSAPP, Columbia University, New York

1976 - 1980: Fellow, Institute for Architecture and Urban Studies, New York

1969: 'Labour, Work & Architecture', Charles Jencks and George Baird (eds.), *Meaning in Architecture* (London: Barrie & Jenkins)

1970: 'MARS and Beyond: The British Contribution to Modern Architecture,' *Architectural Association*, no. 2

1971: 'Notes on an American Architecture and Urbanism', *Casabella*, 'The City as an Artefact', no. 359-360

1972: 'Criticism,' Arthur Drexler (ed.), *Five Architects* (New York: Wittenborn & Co.)

1971: Denise Scott Brown, 'Learning from Pop', *Casabella*, 'The City as an Artefact', no. 359-360

1971: Denise Scott Brown, 'Reply to Kenneth Frampton', *Casabella*, 'The City as an Artefact', no. 359-360

1972: Robert Venturi, Denise Scott Brown and Steven Izenour, *Learning from Las Vegas* (Cambridge, MA: MIT Press)

1975: 'Team 10 Plus 20', *L'Architecture d'Aujourd'hui*

1975: 'Editorial Statement: On Reading Heidegger', *Oppositions*, no. 4

1975: 'Five Architects: Eisenman/Graves/Gwathmey/Hejduk/Meier', *Lotus*, no. 9

1976: 'Constructivism: The Pursuit of an Elusive Sensibility', *Oppositions*, no. 6

1976: 'Reflections on the Opposition of Architecture and Building', *A Continuous Experiment* (London: Architectural Association)

1977: 'Place, Production and Reality', *Architecture in Greece*, no. 11

1977: Charles Jencks, *The Language of Post-Modern Architecture* (New York: Rizzoli)

1978: 'Mario Botta and the School of the Ticino', *Oppositions*, no. 14

1978: 'The Glass House Revisited', *IAUS Catalogue*, no. 9

1978: 'A New Wave of Japanese Architecture', *IAUS Catalogue*, no. 9

1978: Colin Rowe and Fred Koetter, *Collage City* (Cambridge, MA: MIT Press)

1972 - 1980: Visiting Lecturer, Institute for Architecture and Urban Studies, New York

1976 - 1982: Editor, *Oppositions*, IAUS, New York

1980

Selected Bibliography

1979: 'Works of Panos Koulermos', *A + U Architecture and Urbanism*, no. 104

1979 'Transformations in Modern Architecture', *Casabella*, no. 449

1979: 'The Status of Man and the Status of His Objects: A Reading of *The Human Condition*', Melvyn A. Hill (ed.), *Hamah Arendt: The Recovery of the Public World* (New York: St. Martins Press)

1979: 'Reflections on the Status of Architecture and Building', *Modulus*, no. 8

1980: *Modern Architecture: A Critical History* (London: Thames and Hudson)

1980: 'Intimations of Facility: Excerpts From a Fragmentary Polemic', *Art Forum*, no. 19

1980: 'A New Wave of Austrian Architecture', *IAUS Catalogue*, no. 13

1981: *Modern Architecture, Vol. 1 1851-1919* (GA document) (Tokyo: A.D.A. Editra Co.)

1981: *Modern Architecture, Vol. 2 1919-1945* (GA document) (Tokyo: A.D.A. Editra Co.)

1981: 'Du Néo-Productivisme au Post-Modernisme', *L'Architecture d'Aujourd'hui*, no. 213

1982: 'Modernism's Diffusion: Japan Diary Summer 81, Part 1', *Skyline* (April)

1982: 'Modernism's Diffusion: Japan Diary Summer 81, Part 2', *Skyline* (May)

1982: 'Modernism's Diffusion: Japan Diary Summer 81, Part 3', *Skyline* (June)

1983: *Modern Architecture and the Critical Present, Architectural Design Profile*, no. 52 (London: Architectural Design)

1983: 'Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance', Hal Foster (ed.), *The Anti-Aesthetic: Essays on Postmodern Culture* (Washington: Bay Press)

1983: 'Prospects for a Critical Regionalism', *Perspecta, Yale Architectural Journal*, no. 20

1983: 'Modern Architecture 1920-1945', *GA Document* (January)

1983: 'Modern Architecture and Critical Regionalism', *RIBA Transactions*, no. 3

1983: 'Notes on the Architecture of Panos Koulermos', *Architecture in Greece*, no. 17

Context

1980: Exhibition 'The Presence of the Past/La Presenza del Passato', first international architecture exhibition of the Venice Biennale

1980: Alexander Tzonis and Liane Lefaivre, 'The Narcissistic Phase of Architecture', *The Harvard Architecture Review*, no. 1

1981: Alexander Tzonis, Liane Lefaivre and Anthony Alofsin, 'Die Frage des Regionalismus', in: Michael Andriusky, Lucius Burekhardt and Ot Hoffmann (eds.), *Für eine Andere Architektur: Bauen mit der Natur und in der Region* (Frankfurt: Fischer)

1981: Alexander Tzonis and Liane Lefaivre, 'The Grid and the Pathway: An Introduction to the Work of Dimitris and Suzana Antonakakis', *Architecture in Greece*, no. 15

1981: Andreas Huyssen, 'The Search for Tradition: Avantgarde and Postmodernism in the 1970s', *New German Critique*, no. 22

1980 - 1987: Member of the Editorial Advisory Board, *Architectural Design*, Academy Editions, London

1990-1997: Visiting Professor, Berlage Institute, Amsterdam, the Netherlands. Lecturer on Public Buildings (schools, churches)

1990

1984: Tadao Ando's Critical Modernism', Kenneth Frampton (ed.), *Tadao Ando: Buildings Projects Writings* (New York: Rizzoli)

1984: 'The Present Situation: Six Points for an Architecture of Resistance', *Architecture and Urbanism* (January)

1984: 'Tre opere di Panos Koulermos: Una mostra allo studio Marconi a Milano', *Casabella*, no. 504

1985: *Modern Architecture: A Critical History* (London: Thames and Hudson), 2nd Edition, revised and enlarged

1985: *Atelier 66: The Architecture of Dimitris and Suzana Antonakakis* (New York: Rizzoli)

1985: *Nouvelles directions de l'architecture moderne: France/USA/1985*, (with Michel W. Kagan) (Paris: Electa Moniteur)

1985: 'Moderne versus moderne: affinités transatlantiques', *Nouvelles directions de l'architecture moderne: France/USA/1985* (with Michel W. Kagan) (Paris: Electa Moniteur)

1985: 'Entre el racionalismo y el regionalismo: la obra de Martorell, Bohigas y Mackay, 1954-1984', *Martorell, Bohigas, Mackay* (Barcelona: Xarait Ediciones/Electa)

1986: 'El Regionalismo Critico: Arquitectura Moderna e Identidad Cultural', *Proa* (September)

1986: 'Luogo, Forma e Identità Culturale', *Domus* (June)

1987: 'Ten Points on an Architecture of Regionalism: A Provisional Polemic', *Centre, Vol. 3: New Regionalism* (New York: Rizzoli)

1987: 'Pour un régionalisme critique et une architecture de résistance', *Critique*, no. 476-477 (Paris: Éd. de Minuit)

1988: 'Place-Form and Cultural Identity', in: John Thakara (ed.), *Design After Modernism* (New York: Thames and Hudson)

1989: 'For Dimitris Pikiotis', in: Dennis Crompton (ed.), *Mega XI, Dimitris Pikiotis, Architect 1887-1968: A Sentimental Topography* (London: Architectural Association)

1991: 'Critical Regionalism Revisited', in: Spyros Amourgis (ed.), *Critical Regionalism: The Pomona Meeting Proceedings* (California: California State Polytechnic University)

1992: *Modern Architecture: A Critical History* (London: Thames and Hudson), 3rd Edition

1992: Marc Augé, *Non-Lieux: Introduction à une anthropologie de la surmodernité* (Paris: Seuil)

(Academic) Positions (Selected)

1995: Lecturer Studies in
Tectonic Culture, Columbia
University, New York

1995 - 1998: Visiting Professor,
École Polytechnique Federale
de Lausanne, Switzerland. Teaching
History of Modern Housing

2000

Selected Bibliography

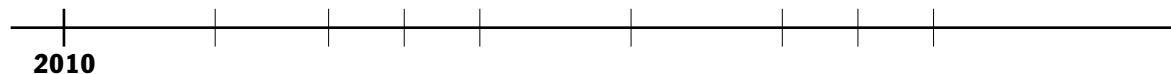
- 1993: 'Tradizione e tecnologia/Tradition and Technology', *Arca*, no. 76
- 1995: *Studies in Tectonic Culture: The Poetics of Construction in Nineteenth and Twentieth Century Architecture* (Cambridge, MA: MIT Press)
- 1995: 'Notes on the Tectonic Tradition in Contemporary Catalonian Form', *Quaderns*, no. 207
- 1996: 'Kenneth Frampton: Universalismo e/o Regionalismo: Riflessioni Intempestive Sul Futuro Del Nuovo/Kenneth Frampton: Universalism and/or Regionalism: Untimely Reflections on the Future of the New', *Domus*, no. 782
- 1997: 'The Predicament of the Place-Form: Notes from New York', in: Farooq Ameen (ed.), *Contemporary Architecture and City Form: The South Asian Paradigm* (Mumbai: Marg)
- 1997: 'Minimal Moralia: Reflections on Recent Swiss German Production', *Servoape, Cambridge Architectural Journal*, no. 9
- 1997: 'The Dialectics of Functionalism: Adolf Behne & Sigfried Giedion [Book Review]', *Design Book Review*, no. 39
- 1998: 'The Legacy of Alvar Aalto: Genesis, Influence, and Ecological Dissemination', in: Peter Reed (ed.), *Ahar Aalto 1898-1976* (New York: Museum of Modern Art)
- 1998: Retrospectiva Di Alvar Aalto: Sei Punti Focali Per Il Prossimo Millennio/Aalto in Retrospect: Six Foci for the Next Millennium', *Domus*, no. 801
- 1999: 'Between Earthwork and Roofwork: Reflections on the Future of the Tectonic Form', *Lotus International*, no. 99
- 1999: 'Technology, Place & Architecture', *Architecture*, no. 88 (with Sara Hart)
- 1999: Paulo Martins Barata, 'Kenneth Frampton Apropos Tectonic: On the High-Wire of a Definition [Interview]', *Arq, Architectural Research Quarterly*, vol. 3, no. 2

Context

1993: Hilde Heynen (ed.), *Wonen tussen gemeenplaats en poëzie: Opstellen over stad en architectuur* (Rotterdam: 010 Publishers)

- 2001: 'Place, Form, Cultural Identity', *Arcade*, vol. 20, no. 1
- 2001: 'White and Gray: Eleven Modern American Architects', *A+U: Architecture and Urbanism*, no. 2
- 2001: 'Technology and Place', *Journal of Architectural Education*, vol. 54, no. 3
- 2002: *Le Corbusier Architect of the Twentieth Century* (New York: Abrams)
- 2002: *Labor, Work & Architecture: Collected Essays on Architecture and Design* (New York/London: Phaidon Press)
- 2002: 'Olgiati's almost Nothing', *A+U: Architecture and Urbanism*, no. 4
- 2002: Gevork Hartoonian. 'An Interview with Kenneth Frampton', *Architectural Theory Review*, vol. 7, no. 1
- 2003: Hal Foster and Stanley Allen, 'A Conversation with Kenneth Frampton [Interview]', *October*, no. 106
- 2003: 'Talento Tectónico/Tectonic Talent', *AV Monografías*, no. 101
- 2005: 'José Antonio Coderch: Casas/José Antonio Coderch: Houses', 2G: *Revista Internacional De Arquitectura/International Architecture Review*, no. 33
- 2006: Ingerid Helsing Almaas and Einar Bjarki Malmquist. 'Kulturell Bærekraft: Intervju Med Kenneth Frampton/Cultural Sustainability: An Interview with Kenneth Frampton [Interview]', *Byggekunst: The Norwegian Review of Architecture*, vol. 88, no. 6
- 2007: *Modern Architecture: A Critical History* (London: Thames and Hudson), 4th Edition
- 2007: *The Evolution of Twentieth-Century Architecture: A Synoptic Account* (Vienna: Springer)
- 2008: 'A Fresh Interpretation of the Modern Movement', Bente Sand, *Kristin Jarmund Arkitekter* (Oslo: Pax Forlag)
- 2008: 'The Work of Rogelio Salmons', *A+U: Architecture and Urbanism*, no. 3
- 2009: 'Siza', *Architects' Journal*, vol. 229, no. 7
- 2009: 'Notes Sur La Réception Critique De Le Corbusier En Grande-Bretagne, 1946-1972', *Cahiers De La Recherche Architecturale Et Urbaine*, no. 24-25

2007: Vincent B. Canizaro, *Architectural Regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity and Tradition* (New York: Princeton Architectural Press)

- 2010:** 'The Secular Spirituality of Tadao Ando', in: Karla Britton (ed.), *Constructing the Ineffable: Contemporary Sacred Architecture* (New Haven: Yale University Press)
- 2010:** 'The Work of Aris Konstantinidis', in: Paola Cofano and Dimitri Konstantinidis (eds.), *Aris Konstantinidis 1913-1993* (Milano: Electa)
- 2011:** 'Eduardo Souto de Moura: The Knight's Move', in: Francisco Barata and André Campos (eds.), *Eduardo Souto de Moura: Concursos/Competitions 1979-2010* (Lisbon: Amorim)
- 2012:** 'Profile: Eduardo Souto De Moura: The Knight's Move', *Architecture + Design*, vol. 29, no. 1.
- 2104:** 'Towards a Form of Resistant Practice', in: Roger Connah (ed.), *An Evening with Mister F* (Montréal: FAD Design House)
- 2104:** 'Reciprocal Regionalism and Architecture', in: Pierijn van der Putt et al. (eds.), *Liber Amitcorum Max Risselada* (Delft: TU Delft)
- 2015:** *L'altro Movimento Moderno* (Mendrisio: Mendrisio Academy Press)
- 2015:** *A Genealogy of Modern Architecture: Critical Analysis of Built Form* (Zurich: Lars Müller)
- 2015:** 'The Tactile Sensibility of Alvar Aalto and Its Relevance to Contemporary Practice', in: Mark Neveu et al. (eds.), *Architecture's Appeal: How Theory Informs Practice* (New York: Routledge)
- 2108:** 'Roofwork and Earthwork: On Bagsværd Church', *AV Monografias*, no. 205

2010

The Critical Construction of Critical Regionalism (1971-1983)

In 1983, British-American architecture historian Kenneth Frampton responded to the threat of universal civilisation on traditional cultures, with two seminal writings: 'Prospects for a Critical Regionalism' and 'Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance'. In these essays, Frampton denotes the potential of a regional culture. His theory is thought to have been elaborated in the early 1980s following his resignation from the first international architecture exhibition in Venice. This article proposes another story. It presents an expanded genealogy of Frampton's ideas concerning Critical Regionalism and suggests how the notion put forward by Frampton is indebted to a series of events on both sides of the Atlantic between 1971 and 1983, contributing to a slow but critical theoretical construction.

1971, 'America 1960-1970, Notes on Urban Images and Theory'

In 1964, a group of young architects got together to form CASE, 'the Conference of Architects for the Study of the Environment'. Initiated by Peter Eisenman, the group's participants included, among others, Michael Graves, Richard Meier, John Hejduk, Stanford Anderson, Colin Rowe and Kenneth Frampton. Their discussions on architecture pedagogy and practice would culminate, during CASE 8, in the clash of the 'Whites' and the 'Grays': an opposition between the ongoing belief in the legacy of the Modern Movement on the one

The Critical Construction of Critical Regionalism (1971-1983)
Marine Urbain

41

De kritische constructie van het kritisch regionalisme (1971-1983)

In 1983 wees de Brits-Amerikaanse architectuurhistoricus Kenneth Frampton in twee invloedrijke teksten op het gevaar dat traditionele culturen bedreigde door de opkomst van een universele beschaving. In zijn essays 'Prospects for a Critical Regionalism' en 'Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance' schrijft Frampton over de rijkdom van de regionale cultuur. Naar verluid werkte hij zijn theorie uit, nadat hij zich in het begin van de jaren 1980 had teruggetrokken uit de eerste internationale architectuurtentoonstelling van Venetië. Dit artikel komt met een alternatieve theorie. Het bevat een uitgebreide genealogie van Frampton's ideeën over het kritisch regionalisme en stelt dat het door Frampton naar voren gebrachte begrip gebaseerd is op een reeks gebeurtenissen, die zich tussen 1971 en 1983

aan beide zijden van de Atlantische Oceaan hebben afgespeeld en die hebben bijgedragen aan een langzame kritisch-theoretische constructie.

1971, 'America 1960-1970, Notes on Urban Images and Theory'

In 1964 richtte een groep jonge architecten CASE op, 'the Conference of Architects for the Study of the Environment'. Het initiatief ging uit van Peter Eisenman en tot de deelnemers behoorden onder meer Michael Graves, Richard Meier, John Hejduk, Stanford Anderson, Colin Rowe en Kenneth Frampton. Hun discussies over architectuuronderwijs en de ontwerppraktijk zouden tijdens CASE 8 uitmonden in een botsing tussen de zogenaamde 'Whites' en 'Grays'. Deze belichaamden de tegenstelling tussen een blijvend vertrouwen in de erfenis van de moderne beweging (de 'Whites') en een kritische herwaardering ervan

(de 'Grays') – tussen degenen die de autonomie van de architectonische taal verdedigden en degenen die in een gewortelde architectuur geloofden. En waar de 'Whites' eerder de Europese modernistische traditie vertegenwoordigden, verdedigden de 'Grays' het Amerikaanse landschap. In dit opzicht is ook in meer algemene zin de invloed van de Verenigde Staten op de Britse historicus niet te verwaarlozen, hoewel zijn werk dicht bij het Europese gezichtspunt bleef. 'Mijn reis naar de Verenigde Staten heeft me sterk beïnvloed, heeft me op een bepaalde manier politiek bewust gemaakt (...). Ik weet nog dat ik overweldigd werd door de hoeveelheid energie die erdoor werd gejaagd op de snelweg tussen New York en Princeton in New Jersey, door de hoeveelheid auto's en de hoeveelheid verbruikte elektrische energie. Het was bijna apocalyptisch voor mij als Londenaar. Ik werd me daar bewust (...) van macht in economische en politieke zin. Het bestaan daarvan was eerder niet tot